

ალთუქვა ჩვენს ქვეყანას... ზღვა აღწინდელთა სამფლობელოთა მისისა... (1783 წლის ტრაქტატი. მეორე არტიკული). ჩვენის ქვეყნის დღევანდელი მმართველი სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრებს ვაძვარებო: ჩვენს ქვეყანას, რომელსაც შევინათ, რომ ჩვენს ქვეყანას, რომელსაც შევინათ...

ეროვნული პოლიტიკის გზა არ არის ყველაფერში მოთხრობილი. მრავალს სიძნელეს და დამარცხებებს წარმოადგენს ის, განსაკუთრებით, დღევანდელს ჩვენს პარტიებში. მაგრამ ეს ერთადერთი გზაა, რომელსაც მივყავართ ერთი თვის შემდეგ და კვლავ უფრო დამარცხებულად აღმოვჩნდებით.

ჩვენი პოლიტიკა უფრო კიდევ კარგად ხანს არ იქნება საკმაოდ გარკვეული და პირდაპირი. სპირიტო დრო და ხანა, რომ ქართული პოლიტიკა განიჭმინდა „რუსეთის დემოკრატიის“ და „ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის“ ცუდ შემოქმედებებსა და გარკვეულად ერთგულს გზას დადგეს. ბევრს ჩვენს პოლიტიკურ მეთაურებს გაუგებლად ახალი გზით სიარული. მათი თავი გაქედლილია უცხო აზრებით და იდეოლოგიით. ისინი მუდამ რუსეთის დემოკრატიისა და შემდგომად ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის ინტერესებზეა ხელმძღვანელები თავის მოდერნიზაციაში, თუმცა ხშირად რუსეთის დემოკრატიის სურვილები და ინტერესები სრულიად არ ეთანხმებიან ქართველი ერის ინტერესებსა და საჭიროებებს.

ამიერ-კავკასიის დემოკრატიულად გამოცხადება უფინარეს ყოვლისა ნაკარანგებია იმ საბედისწერო მდგომარეობით, რომელშიც დღეს ჩვენ ვიშვავებით. ოსმალეთთან საზღვო მოლაპარაკება შესწყდა და ოსმალეთის ლაშქარი ჩვენს სამშობლოში შემოიჭრა. ოსების და ზავის წარმოება მითითდა არა მარტო სამხედრო ძალის და დელეგაციის მოწყობას, არამედ ერთგვარ სახელმწიფოებრივ ფორმას და ორგანიზაციას. დღეს ყველა ხედავს თუ რა დიდი შეცდომა ჩადინა ჩვენი პოლიტიკის ხელმძღვანელებმა, რომ მათ არ აღიარეს ამიერ-კავკასიის დემოკრატიული, რომელიც ოსმალეთის უკვე აღიარებული პირობა ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულებამდე და გერმანიამ და თვით ბოლშევიკებმა არსებობდა კი სწორ ფაქტობრივად უკვე არსებული დემოკრატიული ბრესტის საზღვარსა და თვით ბოლშევიკების მიხედვით, რომელიც იხსენიებს, მეზობელ სახელმწიფოებს, რომელთაც ერთმანეთთან შეთანხმებით საბოლოოდ უნდა გადასწყვიტონ ბათუმის, ყარსის და ახალციხის ოლქების ბედს, როდესაც მას, რუსის ჯარის საბოლოოდ დასტურებდა თანახმად ხელშეკრულებისა.

ამიერ-კავკასიის სენიმა, საზავო დელეგაციის გაგზავნის წინ დადგინდება გამოთქანა:— პირდაპირად ჩვენ თანახმა ვართ დემოკრატიული გამოცხადებით, ხოლო რუსეთის პირობითაა: ამას ასაბუთებდნენ:— ჩვენ გვინდოდა ჩვენს დემოკრატიულად, თუ თითხა კავშირი უზრუნველყოფს ჩვენს საზღვარებს, ჩვენს ნეიტრალიტეტსა და სხ. ეს რომ მიზეზი იყოს მხოლოდ და დემოკრატიულობის სიწინადღებლად, სურვილებს ამდგინებდა, ეს ყველაფერს ცხელი უნდათ.

ეროპის სახელმწიფოებს აქამომდე აღბადა არაფერსაც არ სმენით ასეთი ახარებული წინადადება. მათ თუ მიმართავდნენ პატარა ახლად ფეხ-დგომული ერები ჩვენი დემოკრატიულობა იცანიოთ, ასეთს წინადადებას გვეტობოდა ერთგვარი თხოვნის ხასიათი და თვით წინადადება კი გამოხატულია ამ ერების თავისუფლად მოწყობის სურვილს. აქ კი ამიერ-კავკასია თანხმდებოდა დემოკრატიულობის გამოცხადებას, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთეს მას ერთგვარი კომპენსაციები მიეცემოდა. თითქმის დემოკრატიულობის გამოცხადებლობა მას რამე ეპირატისობებს ანიჭებდა და დემოკრატიულობა კი მისთვის სამიმო და არა სასურველი იყო.

საზავო მოლაპარაკების სასურველ მიმდინარეობას მრავალი დამარცხებანი და დემოკრატიული პარტიის ასეთმა პოლიტიკურმა დემოკრატიულობამ, დღეს, ეს მოლაპარაკება შეწყვეტილია, ხოლო ჩვენი ერის ინტერესები მითითაფს მის განახლებას. ამისთვის კი უკვე აუტოლებელია დემოკრატიულობის ცნობა და ამით აიხსნება, რომ ასეთი სოციალ-დემოკრატიული აღარ ეწინააღმდეგება ამ აქტს.

პარტიული პოლიტიკა

III პარტიული ნაბიჯი

საქართველოს ეროვნული პოლიტიკის პირველი ნაბიჯი უკვე გადგა. ეს მოხდა საქართველოს ეროვნული ცხადების 8 მარტის კრებაზე. უნდა გამოცხადდეს ამიერ-კავკასიის დემოკრატიულობა და ქართული ერთ, როგორც მისი მფლობელები ამ საერთო კავშირში შექმნის თავის სახელმწიფოებრივ ცხოვრებას.

საქართველოს შეიქმნა მრავალი ეროვნული დამარცხების და განსაკუთრებით მათი ამ თავისუფლების დროს, უსაშინელესი ეროვნული განსაცდელის მოახლოება ამ ომის ხანით, რომ ქართველ ხალხს თავი დაეღწია იმ საშინელ პოლიტიკურ არეგ-დარეგსგან, რომელსაც ის აქამომდე განიცდიდა, და გარკვეულს გზას დასდგამოდა.

გამოაკეთებს იმ მიმე მდგომარეობას, რომელიც შექმნა ჩვენი ეს ქვეყნისთვის მისი ხელმძღვანელების ახლო წარსულის შეცდომებმა.

საბედისწერო რეალიზი

ქვეყნის საბედისწერო რეალიზი მოეცა დღეს ჩვენი ქვეყნის პარტიული პოლიტიკის ცვლილებით.

მახარება სწავს ეროვნული იდეალი, ეროვნული მთლიანობა. „მამულიშვილის“ სახელი დღესაც უსაშინელეს საფრთხეს წარმოადგენს მართლმორწმუნე მარქსისტისათვის... არც ერთს ბრალდება არ შეუძინდება ისე, როგორც მისი მამულიშვილობის გვიან მიტანას. ფიციტ გაფრთხილება ასეთის „სამარცხენო გვიან“ განაფრთხილება. დღეს ის ცალსი ხებით აღიარებს ეროვნულს იდეალს, მაგრამ ამ შემთხვევაში იგი მხოლოდ ანგარიშს უწევს მას, რის ჩაფურცება და არ დასახვა არ ძალუძს, გმორჩილება „რეალ ძალისა“ განწყობილებას, „მამულიშვილის“ და სხვა ამგვარ სოციალისტურს სიბრძნეს.

ის, ასე ვსთქვათ, ძალიან ნაციონალისტია, უნებურად მამულიშვილი... და როგორც ყოველ ძალიან ნაკისრ პარტიულს და მოვლელის ადამიანს უნებურად უკვერის, ჩვენებურ გსდგვის ფიზიოლოგია და მოდერნიზაცი ორკოფულია, ანუ, ლიტერატურულად რომ ვსთქვათ, ელასტური.

ერთი, როგორც ასეთი, მას არა სწავს. ერთი მისთვის ცოცხალი ორგანიზმი არ არის.

მას არა სწავს მთლიანი ეროვნული აზრი, ვერ დაუნახავს მთლიანი ეროვნული სხეული, ვერ უგრძნია ეროვნული სულისკვეთება.

ერთი მას ვხატება, როგორც კლასთა კრებული, ასაგანზი ერის შემადგენელ ნაწილების საბოლოოდ და მათთან ერთად ნაციონალისტურად.

მთავარი მისი ყურადღება მიქცეულია ამიერ-კავკასიის მთავრობისკენ... ცალი თვალი უფრო კიდევ რუსეთისკენაც უჭირავს... ეროვნული საბჭოე... ისე... სხვათა შორის... შინ ბატონობას სხვაგან კვლად ხარის როლის რჩევას... რჩევას და ასრულებს უშიშრად, დაუღალავად, თავგანწირვითაც კი...

საბედისწერო რეალიზი

ქვეყნის საბედისწერო რეალიზი მოეცა დღეს ჩვენი ქვეყნის პარტიული პოლიტიკის ცვლილებით.

მახარება სწავს ეროვნული იდეალი, ეროვნული მთლიანობა. „მამულიშვილის“ სახელი დღესაც უსაშინელეს საფრთხეს წარმოადგენს მართლმორწმუნე მარქსისტისათვის... არც ერთს ბრალდება არ შეუძინდება ისე, როგორც მისი მამულიშვილობის გვიან მიტანას. ფიციტ გაფრთხილება ასეთის „სამარცხენო გვიან“ განაფრთხილება. დღეს ის ცალსი ხებით აღიარებს ეროვნულს იდეალს, მაგრამ ამ შემთხვევაში იგი მხოლოდ ანგარიშს უწევს მას, რის ჩაფურცება და არ დასახვა არ ძალუძს, გმორჩილება „რეალ ძალისა“ განწყობილებას, „მამულიშვილის“ და სხვა ამგვარ სოციალისტურს სიბრძნეს.

ის, ასე ვსთქვათ, ძალიან ნაციონალისტია, უნებურად მამულიშვილი... და როგორც ყოველ ძალიან ნაკისრ პარტიულს და მოვლელის ადამიანს უნებურად უკვერის, ჩვენებურ გსდგვის ფიზიოლოგია და მოდერნიზაცი ორკოფულია, ანუ, ლიტერატურულად რომ ვსთქვათ, ელასტური.

ერთი, როგორც ასეთი, მას არა სწავს. ერთი მისთვის ცოცხალი ორგანიზმი არ არის.

მას არა სწავს მთლიანი ეროვნული აზრი, ვერ დაუნახავს მთლიანი ეროვნული სხეული, ვერ უგრძნია ეროვნული სულისკვეთება.

ერთი მას ვხატება, როგორც კლასთა კრებული, ასაგანზი ერის შემადგენელ ნაწილების საბოლოოდ და მათთან ერთად ნაციონალისტურად.

მთავარი მისი ყურადღება მიქცეულია ამიერ-კავკასიის მთავრობისკენ... ცალი თვალი უფრო კიდევ რუსეთისკენაც უჭირავს... ეროვნული საბჭოე... ისე... სხვათა შორის... შინ ბატონობას სხვაგან კვლად ხარის როლის რჩევას... რჩევას და ასრულებს უშიშრად, დაუღალავად, თავგანწირვითაც კი...

საბედისწერო რეალიზი

ქვეყნის საბედისწერო რეალიზი მოეცა დღეს ჩვენი ქვეყნის პარტიული პოლიტიკის ცვლილებით.

მახარება სწავს ეროვნული იდეალი, ეროვნული მთლიანობა. „მამულიშვილის“ სახელი დღესაც უსაშინელეს საფრთხეს წარმოადგენს მართლმორწმუნე მარქსისტისათვის... არც ერთს ბრალდება არ შეუძინდება ისე, როგორც მისი მამულიშვილობის გვიან მიტანას. ფიციტ გაფრთხილება ასეთის „სამარცხენო გვიან“ განაფრთხილება. დღეს ის ცალსი ხებით აღიარებს ეროვნულს იდეალს, მაგრამ ამ შემთხვევაში იგი მხოლოდ ანგარიშს უწევს მას, რის ჩაფურცება და არ დასახვა არ ძალუძს, გმორჩილება „რეალ ძალისა“ განწყობილებას, „მამულიშვილის“ და სხვა ამგვარ სოციალისტურს სიბრძნეს.

ის, ასე ვსთქვათ, ძალიან ნაციონალისტია, უნებურად მამულიშვილი... და როგორც ყოველ ძალიან ნაკისრ პარტიულს და მოვლელის ადამიანს უნებურად უკვერის, ჩვენებურ გსდგვის ფიზიოლოგია და მოდერნიზაცი ორკოფულია, ანუ, ლიტერატურულად რომ ვსთქვათ, ელასტური.

ერთი, როგორც ასეთი, მას არა სწავს. ერთი მისთვის ცოცხალი ორგანიზმი არ არის.

მას არა სწავს მთლიანი ეროვნული აზრი, ვერ დაუნახავს მთლიანი ეროვნული სხეული, ვერ უგრძნია ეროვნული სულისკვეთება.

ერთი მას ვხატება, როგორც კლასთა კრებული, ასაგანზი ერის შემადგენელ ნაწილების საბოლოოდ და მათთან ერთად ნაციონალისტურად.

მთავარი მისი ყურადღება მიქცეულია ამიერ-კავკასიის მთავრობისკენ... ცალი თვალი უფრო კიდევ რუსეთისკენაც უჭირავს... ეროვნული საბჭოე... ისე... სხვათა შორის... შინ ბატონობას სხვაგან კვლად ხარის როლის რჩევას... რჩევას და ასრულებს უშიშრად, დაუღალავად, თავგანწირვითაც კი...

საბედისწერო რეალიზი

ქვეყნის საბედისწერო რეალიზი მოეცა დღეს ჩვენი ქვეყნის პარტიული პოლიტიკის ცვლილებით.

მახარება სწავს ეროვნული იდეალი, ეროვნული მთლიანობა. „მამულიშვილის“ სახელი დღესაც უსაშინელეს საფრთხეს წარმოადგენს მართლმორწმუნე მარქსისტისათვის... არც ერთს ბრალდება არ შეუძინდება ისე, როგორც მისი მამულიშვილობის გვიან მიტანას. ფიციტ გაფრთხილება ასეთის „სამარცხენო გვიან“ განაფრთხილება. დღეს ის ცალსი ხებით აღიარებს ეროვნულს იდეალს, მაგრამ ამ შემთხვევაში იგი მხოლოდ ანგარიშს უწევს მას, რის ჩაფურცება და არ დასახვა არ ძალუძს, გმორჩილება „რეალ ძალისა“ განწყობილებას, „მამულიშვილის“ და სხვა ამგვარ სოციალისტურს სიბრძნეს.

ის, ასე ვსთქვათ, ძალიან ნაციონალისტია, უნებურად მამულიშვილი... და როგორც ყოველ ძალიან ნაკისრ პარტიულს და მოვლელის ადამიანს უნებურად უკვერის, ჩვენებურ გსდგვის ფიზიოლოგია და მოდერნიზაცი ორკოფულია, ანუ, ლიტერატურულად რომ ვსთქვათ, ელასტური.

ერთი, როგორც ასეთი, მას არა სწავს. ერთი მისთვის ცოცხალი ორგანიზმი არ არის.

მას არა სწავს მთლიანი ეროვნული აზრი, ვერ დაუნახავს მთლიანი ეროვნული სხეული, ვერ უგრძნია ეროვნული სულისკვეთება.

ერთი მას ვხატება, როგორც კლასთა კრებული, ასაგანზი ერის შემადგენელ ნაწილების საბოლოოდ და მათთან ერთად ნაციონალისტურად.

მ ა რ ი

მოკავშირეთა გვიგები

ლონდონში იწყებოდა, რომ ის მოლაპარაკება, რომელიც სწავრობებს განსწავლავს იპარტიის ომში ჩარევას შესახებ, მოკავშირეთათვის სასურველად დასრულდებოდა. იმედებს ამყარებენ პრეზიდენტ ვილსონზე, რომელიც ანგარიშს გაუწევს მოკავშირეთა საერთო ინტერესებს. ჩინეთი იპარტიისათან ერთად იმეორდება.

თათბირი

თათბირი აგრეთვე ინგლისის მოქმედებაში ჩაბმულ კავკასიის მხრივ, მოსკოვის შემოქმედებაში.

თათბირი

აპარტის 6 ნაშუადღევს 2 ხ. სარაქაში მმართველობით ოსმალელებს დატესტებისა იერიში მოიტანეს სად. სტალინზე. ამ უბანში ბრძოლა სწავრობებს.

ყაღდისხანის მიმართულებით ოსმალელებმა ბურუსით ისარგებლეს და 2-ს ნახევარზე იერიში მოიტანეს ყაზიყის მთაზე, რომელიც მდებარეობს ბერძნის სანაპირო ადრიატიკული ზღვის მანძილზე. 3 საათზე მთა აიძღეს.

აპარტის 7-ხ დღის 12 ხ.

ზღვის პირის მიმართულებით: მტერი აპარტის 6 ს დღის 10 საათზე ჩვენი პოზიციები (კოლონის მიღობის) საარტილერიო ცეცხლი გახვია შემდეგ იერიში მოიტანა მაგრამ მოგვიგრძელდა და შემდეგ იერიში აღარ განუხლებია.

სარაქაში მმართველობით: აპარტის 6-ს მტერმა ნოვოსელითან მარჯვენა ფრთის ერთ ერთ პოლკზე იერიში მოიტანა, პოლკის ნაწილები აღმოსავლეთისკენ წამოვიდნენ. სარაქაში მთლიანად ყარდისხანის გზატიკციის ოსმალე მტერმა დაიპყრო. ჩვენს პოზიციებზე იერიში მოიტანა. მარცხენა ფრთაზე ჩვენებმა იერიში განახლეს, გუშინ დატოვებული მთა ყაზიყი აიძეს და მტერს მისდევნა.

რუსეთი

ვერსალის

პეტროგრადიდან იწყებოდა რომ ახლო მომავალში გენერალ ვერსალის მიუწევინ რუსეთის დაშლის საარგანზიზაციოდ.

გვლასტ ნაროდა

„გვლასტ ნაროდა“ ასე აგვიწერს პეტროგრადს: „პეტროგრადში ცხოვრება მისწყდა. ზოგიერთების გარდა ყველა ქარხნებში მუშაობა შესწყდა. ვიზორის მხარეში, ნების რაიონში ფაბრიკის მიღობით მომდინარე ბოლსევიკების შენიშნა. ნელ და ნაღის უქონლობის გამო არ მუშაობს არც ერთი სამეცნიერო ქარხანა. მუშაობა შესწყდა აგრეთვე ისეთი და მნიშვნელოვანი ქარხნებში, როგორცაა პეტროგრადის, პატარაბნისა და მილენის დამამუშავებელი ქარხანა.

დაკმედილია აგრეთვე ყველა მნიშვნელოვანი საეკონომიკური დაწესებულება. დანარჩენი წარმოებანი ემხედებიან სალიკვიდაციო. იკეტება ყოველ დღე რაოდენიმე 10 მილიონი და კონტროლი. საპეტროგრადო საზოგადოებანი რჩებიან საქმეებს და გამოცემის მოსამსახურებებს ითხოვენ. თითქმის ყველა ბანკი დაკეტულია. თვით სახელმწიფო ბანკი დღესაც მხოლოდ ტ მდინიშ საათს მუშაობს. თებტირ და კინოები არ უნახესკულ დღეებში ცარიელდება. ზოგი დასახურავად ემხედება.

გაუბრება-მრწველობის ყველა დარგის უმშველარა რიცხვი დღით-დღე იზრდება. ტრავმა მძობობს მხოლოდ სიღამის 9 საათამდე. შემდეგ პეტროგრადი მთლად ე-ყრუებული ხდება. ქუჩებშია ბნელა. ეს ხელს უწყობს ცარცვა-გლეჯას, რომელიც დღით-დღე იზრდება, მიუხედავად იმი-სა რომ ქუჩებს ყოველ დღე ხერხე-ტავენ. ქალებს დაცვა არავის აბარია. ყოველ დღით ქუჩები აგზავნიან მირ მოკლე გავანებს ხელებიან. სატახტა ქალებს ასეთ უმწეო ყოფას დაემატება ახლა შიმშილიც. იყო შემთხვევები, რომ ქუჩებში შიმშილით დახოცილებს პუდრებოდნენ. სურსათი ზღაპრულ ფასებში იყოღება.

თვით მცხოვრებთა სულიერი განწყობილება მეტად მძიმეა. მშრომელ მისას სრულებით აღარ ენობაგება

ყავის ბარჯეო

ხემაწავთ-ხელგარეთა

პარტიის, ბელგეთის მთავრობამ არ მიიღო გენერალის წინადადება სეპარატიულ ზავის შესახებ. გენერალის საზავო პარტიები ბელგეთისთვის მეტად ხელსაყრელი იყო. გენერალის პირდაპირი დაწვრთვული განხლები და ქარხნების აღდგენის და მის სრულ დემოკრატიულობის აღიარებას. მოიხივდა მხოლოდ საეკონომიკური ხელშეკრულების დღებას.

არც უარესად და არც უკეთესად.

პოლიტიკური საკითხები. საქართველოში მოქმედებს დღევანდელი მთავრობის საკითხები. მათ შორის უმთავრესი საკითხია გაუტეხი და მთავრობის საქმიანობა.

ამ დღეებში მიტინგის შემდეგ პატრონების ქარხანაში წითელგვარდიელებმა შეიკრეს და სცემეს მუშა კუბანის (მეწეველი) ქარხანაში ოთხათასამდე მუშა მას არ მიჰყვებიან. მთავრობის მხარე კომისარიატში. საიდანაც უკანასკნელი გამოიჭრა.

მთლიან მიწყდა აგრეთვე სამთავრობო დაწესებულებებს და მუშათა ორგანიზაციები. სწორად—საქართველო ქალაქის ეს პოლიტიკური ცენტრი—სრულიად დაფიქრებულია. რამდენიმე ხნის წინ კი მისი ასე სდებოდა ცხოვრება. მისი მოხრდილი კორილიონები და უზარმაზარი ხარბობები მთლიან დაკარგულა. აქ იქ გზავდა მთლიან მხარედ რამდენიმე მორიგე წითელგვარდიელები და მოსამსახურენი.

სიკარბელება აგრეთვე სახალხო კომისარიატის საბჭოს სამყოფლი. მუშათა მცირე რიცხოვანი ჯგუფი გულს აყვავებს სახალხო კომისარიატის საბჭოს დოკუმენტების დაკვირვით. არცინ გვხვდება გამომჩინილი საბჭოთა ბანკიდან. იქვითადათ თუ წააწყდებოდა ბონებრეფერის ანა სახალხის. სხვა კონსერვების სმოლნი ადარკ კა დაიარებიან.

კომისარიატებში მოსამსახურეთა რიცხვი მცირდება. პროფესიული კავშირები უმოქმედობას იჩენენ. მათ აქტიური წიგნები მინც ფასი აქვს დაპარტული.

პეტროგრადიდან ამ დღეებში დაბრუნებული იქნა საზოგადოებრივი თავდაცვის კომიტეტის წევრი უკუ შაფ ასე აღწერს ქალაქის ცხოვრებას:

ამ ქალად პეტროგრაძში უფლებამოსილებით აღკურვლილი „მწრომელთა კომუნა“.

პეტროგრაძი შეადგენს რაღაც დამოუკიდებელ სახელსწიფოს მაგვარს, რომელსაც არამც თუ საკუთარი მინისტრები ჰყავს, არამედ უცხო სახელსწიფოებთანაც აქვს კავშირი.

პეტროგრაძის კომუნის გარდა ცდობლობენ შექმნიან საოლქო „მწრომელთა კომუნა“.

ანარქისტები ორ ბანაკად გაიყვნენ მგნავეგ - ანარქისტებს მეთაურობს ბლერმაინი, ბოლშევიკ - ანარქისტებს - ბმ.

შანშილი დღითი დღე იზრდება. შავი პური გირვანძუ 5 მანეთად ფასობს. გირვანძუ ხორცი 6—7 მანეთი.

პეტროგრაძს სტოკიბენ ის მუშები რომელთაც უფრო კიდევ არ შეუწყვეტილით კავშირი საფლებთან. პეტროგრაძის ძირითად მცხოვრებ მუშებს კი ფეხი ვერსად გამოუღდება.

ქუჩის ტყეები, ვეძილები, მისწავლებლები და გენერლები გახეთვას ჰყვინდებიან. ქალაქის ფული იტყვდ წოდებული „პეტრენკი“ კიდევ იბეჭდება, თუმცა მისი დახურვა ედარავის ჰურს. მანეთი ძველ კვლობაზე კაპიტკად ფასობს.

სისუფთავის მხრივ ქალაქი მეტად ცუდდგომარობაშია. ბოლშევიკებმა ათობით გამოსცეს დეკრეტი ქალაქის ქუჩების გაწმენდის შესახებ. მაგრამ ამით ქალაქს არა ემყლება რა.

რადიო-გიჟალასანი
პარტიის 9.
ხამამოლა. პარტიის 20. დღის სახმედრო ოფიციალი. პალესტინის ფრონტი. ძლიერი საარტილერიო ცენტრის დახმარებით ინგლისის ძლიერმა ცენზოსანთა ბრძოლა, ქვეითა ჯარის დახმარებით მდ. იორდანის აღმოსავლეთის ნაპირს დაეხსა, მაგრამ მტერი უკუ გადადგო და ჩვენმა არტილერიამ დიდი ზარალი მიყენა მტერს.

კავკასიის ფრონტი. ჩვენი შეტევა წინასწარ შემუშავებულ გეგმის თანახმად მარჯვენდ გრძელდება.

ბერლინი. პარტიის 20. გერმანეთ-ფიტრია-უნგრეთის ოფიციალი. დახვედობის ფრონტი. 3 ტარა შეტევებში ფრონტზე. ვიტჩისა და პაიოლთან და აგრეთვე სკარპესა და სომხის შუა ძლიერი საარტილერიო ბრძოლა.

გოგებზე. მტრის ჩანთან ბრძოლის დროს ტყვეები წამოიყვანათ.

საღამოს ცნობა. ფრონტზე ახალი რაფერია. ბერლინი. პარტიის 21. დღის ოფიციალი. ფრონტზე ახალი რაფერია.

პრეტენიკა
თაილისი.

მთავარი კომიტი. კრება. დღეს, შუადღის 12 ს. შესდგება საქარ, ერადემ. 3. მთავარი კომიტეტის კრება.

აქვარლების დევნა. საქართველოს ეროვნულ საბჭოს წევრი და ბათუმის საოლქო კომიტეტის თავმჯდომარე პასან ლორთქიფანიძე ქუთაისიდან მთავრობის დეპუტათ ატყობინებს, რომ მთავრობამ ჩამოვიდა 37 აქვარული ოჯახობით. აქვარები ქუთაისში მცხოვრებთა მხრივ დევნას განიცდიან, ხოლო პარტიის 7 გუბერნიის კომისარიატის კარხაში დღემდე მტრულად და პას. ლორთქიფანიძის მამას იმისათვის უბრძანა 24 საათის განმავლობაში ქალაქიდან გასულიყვნენ.

მოკლულია გვამი. პარტიის 8 დამე, რკინის გზის ლინდავის იქით იპოვნეს მოკლულის გვამი, რომელიც აღმოჩნდა ქუჩაში ჯაბაშვილი.

პარტიის 8, რკინის გზის ხიდის ქვეშ სადგურზე იპოვნეს შ. ციციშვილის გვამი.

პარტიის 8, დამე, გეგლის შესახებ შეიპოვნეს მოკლული კაცი დონცოვი, რომლისთვისაც 13,830 მანეთი შეატომევიან.

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს ფონდის გახადებებზე. ტრადიციონ გვიგინეშვილია შესწირა 500 მ. ირაკლი ბილანაშვილი 1000 მ. ალექსანდრე ჯაბაშვილი 8000 მ. ივანე და ანა ჯაბაშვილი 500 მ. ქართველ მსახიობთა კავშირმა 1000 მ. ექიმი ბეტაბეგეშვილი 1000 მ. ექიმი ივანე ბოკერიაშვილი 1000 მ. 37 მ. 50 კ. ვერცხლით 12 მ. 50 კ.

აშაფაჩში დახვრტყდა ქართ გველი. (ცნობა არამაგრიდან პარტიაში მივთვლით). დახვრტყდნი არიან: ვარლამ ხაყვარელიძე, კონსტანტინე წულუკიძე და აგრეთვე 10 ქართველი, რომელთა სია გამოვტყაზე არამაგრი—ტუპასეს გზით წამოსულ პლატონ ხაყვარელიძეს. გვემების გამოსეგება ყოველად შეუდარებელია, რადგან მეტად დასახინრებითა და სეერთო ორმოში დაუშარხავთ.

ს. პატარძელი.
7 მარტს პატარძელის გარდა, ბოკერძეთან დახვრტყდეს ქუჩაში შენჩეული ოთხი პატარძელური, ამგვე დამით, იქვე ორი ვერსი მთავრობითი ცუგვარანის ქალაქი დახვრტყდეს ქუჩაში.

მანავი
15 მარტს ქუჩაში ბოკერძის სახოგადობამ დახვრტყდა სამი კაცი.

ბრძოლა რილეთის ხიდთან

ჯავახიან მატარებლების უფროსი ვლ. გოგუაძე სამხედრო მინისტრს ატყობინებს, რომ პარტიის 8 ვაიენებისას ჩოლოყის ხიდის იქით ჯავახიან მატარებელს ბრძოლა მოუხდა ოსმალთა რეგულირულ ჯართან, რომელიც ხიდზე გადმოსვლას სცდილობდა. 4 საათის ბრძოლის შედეგ ჯავახიანმა მატარებელმა მტერი დაამარცხა, უკან დაახევინა და დიდათ დაზარალა. ამ დროს მოუწყო ჩვენმა ჯარმა, რომელსაც მოწინააღმდეგეს დევნა დაუწყია. მტერი თავზარდაცმული გაბრძოდა. ჯავახიან მატარებელზე მოკლულია ბარნაბ გოგუაძე, ანდრო ციცილაძე და კირილე ბოლქვაძე, დაჭრილი 12, მ. უბუქ 13.

მთავრობის პრიფისი

შაბათს, პარტიის 7-ს მამადონა მინისტრებმა მთავრობის განუცხადა, რომ ისინი მთავრობის შემადგენლობიდას გადიან. ამის შემდეგ სწრაფად მოხდა მთავრობის შეერთებულ კრება, რომელსაც ითაობრისა შექმნილ მდგომარეობაზე დიდი კამათი გამოიწვია ომისა და ზევის საკითხში. ზევის შეკვრის მომხრე დოქორნდა მთავრობის 7 წევრი, 2 წინააღმდეგე იყო, 3-მა თავი შეიკავა. ამის შემდეგ გვიგუქობა განცხადდა, რომ მის მთავრობა უნდა გადდგეს. ამბობენ ახალი მთავრობის შედგენა ი. ჩხენკელს დაევალო.

გაგაღიანების გასვლა პარტიაშიდან

მთავრობის, სემის პრეზიდენტის და ფრანკოთა წარმომადგენლების შეერთებულ სხდომაზე მამადონათა ფრანკოებმა განცხადეს, რომ ისინი თავიანთ წარმომადგენლებს მინისტრების კაბინეტიდან იწყვეტენ. ამ განცხადების თანახმად თავმჯდომარიდან გადდგინეს: იუსტიციის მინისტრი პანხოსიკი, სახელმწიფო კანტროლის—პაილაროვი, გზათა მინისტრი—მელქისეზონოვი და ფრანკობა მრეწველობის—გაჯინსკი, თავიანთ განცხადებას მაამადონები ასაბუთებენ უპირველეს ყოვლისა იმ გარემოებით, რომ მათ არ ჰმართებას ღვაწლი ომის გაგრძელებაში, რად მათ დამდუპკულად მიაჩნიათ. მეორე მოტივად მოჰყავთ ის, რომ მთავარ ჰსურთ ილუზიებით სსარდღენ თავიანთი ხალხი, რომ ვითომც რამე ერთობა არსებობდეს.

ბრძოლა აჯიპაგულთან

პარტიის 6 ს დღის 9 საათზე გაუკატბულთან შეტაკება მოუხდათ პოლკოვნიკ მადლოვის რაზმს და ბოლშევიკებთან ორ ეშელონს. რომელიც შესდგებოდა სომეხებისა და რუსებისაგან. მადლოვის რაზმში მოაწილეთობას იღებდა მე-7-ე პოლკის მოწვეუთა მთალიონი. ბოლშევიკების სიმრავლას გამო მადლოვის რაზმი დამარცხდა. ქართულ მთალიონთან მოკლულია გრიგოლ ჩიქოვანი (ქუთაისის გამწახიელი, რაქველი) და სარნიშვილი (ბათომიდან), დაჭრილი არიან ოფიცრები: ნიკოლოზ ციციშვილი, ქუთათელაძე და კვიციანი; ჯარისკაცნი: ილია შოშიაშვილი (მსუბუქად ხელში), ვასილ კასრადე (ფეხში ორი ქრილობა), კონსტანტინე ლომიძე (სემინარის მესამე კლასელი, ხელში), გომელაური (ქართ გინაზიელი), მიხეილ იაგორაშვილი (გინაზიელი), ვასილელი (გინაზიელი). ბოლშევიკებს აჯიპაგული დაუქერიათ, სადგურის მოსამსახურენი განჯაში გაანერეს. დაჯრილი ოფიცრები: ციციშვილი, კვიციანი და ჯარისკაცი: კასრადე, ლომიძე და გომელაური, ნავთლუღის საავადმყოფოში მოათავეს.

ანარქია აშიარკაპასიაში

ბორჯომი. პარტიის 7. გენ. არჯენიძე. მთავრობას. ეს არის ეხლა მივიღე ცნობა, რომ ახალციხეს მამადონები შემოტრქმინ გარს. საქრობა ჯარის გამოგზავნა.

რკინის გზის უფროსის ლიბინის დეპუტა. პარტიის 8. სფოსტო მატარებელმა № 33 და 4 ხოლოდ სადგქიურდამარამდე ივლის.

წარითალი და საბჭოების მოთავრობა

(რეზოლუცია მადმუჯი მუშ და ჯარისკაცთა საბჭოში)
შაბათს საღამოს თბილისის მუშათა და ჯარისკაცთა დემუბატების საბჭომ ირ. წერეთლის მოახვების შემდეგ ერთხმად (4. თავი შეიკავა) მიიღო წერეთლის მოახვება წარდგენილი შემდეგი რეზოლუცია:

საბჭომ, მოსმინა რა წერეთლის მოხუნება მიმდინარე მომენტის შესახებ, დაუჭინა: გამოცხადდეს, რომ ამიერკავკასია საშიშარ მდგომარეობაშია: გარეშე მტერი წერი-მოუწყებს, შინით ანარქიათან ერთად მუშობენ პასუხის მებედილი ჯგუფები ამიერ კავკასიის დასაქუმცებლად. მიუღ დემოკრატიის გაერთიანება და მტრის მოსაგერიებლად დისციპლინით შექმნილ სამხედრო ძალით შეიძლება თავისუფლების და რეგულუციის ხსნა.

ამიტომ საბჭო მხარს უჭერს იხეთ ძლიერ მთავრობის შექმნას, რომელიც დაეყრდნობა საბჭოს და შესდგებს ამ ამ ძირითად მიზნის განხორციელებას.

„ხანსროსნაბ“-ის დარსება

დღევანდელი მამად მთავრობის გამო, რომლებიც მოითხოვენ, რომ ამიერკავკასიის ლაშქრის გამოკვება თავის დროზე, შეუწყვეტლად და სათანადო სწარმოებდეს, განხრახულია დაარსდეს საგანგებო ცენტრალური ორგანიზაცია.

ნო „ცენტროსნაბ“-ის სახელით. პროექტის მიხედვით ამ ორგანიზაციის შეგენის პირნი, რომელთაც „სამთა კოლეგია“ დანიშნავს. მათ მიენიჭება დეკრატორთა უფლებები და დაჯალბა.

1. „ცენტროსნაბ“ აერთებს და მეთვალყურეობას უწყვეტ ყველა შემომდეგ ანარქიულ იმ ორგანიზაციებისს, რომელნიც ჯარის სურსათის, იარაღის და სხვა საგნების მისაწვდენად იყო დაარსებული.

2. „ცენტროსნაბ“-ს უფლებია აქვს სპეციალისტები მოიწვიოს.

3. „ცენტროსნაბი“ სურსათის მოწყვლენისათვის და ტრანსპორტის მდგომარეობისთვის პასუხისმებებელია „სამთა კოლეგიის“ წინაშე.

4. „ცენტროსნაბ“-ს უფლებია აქვს სამხედრო სასურსათო ორგანიზაციებში მოსამსახურენი დაითხოვოს და ახლები მიიღოს.

5. ყველა სამხედრო სასურსათო ორგანიზები და სამხედრო ნაწილები მოვალენი არიან „ცენტროსნაბ“-ს ყველა საქარო ცნობები მიამართ. ამას გარდა, ეს ორგანიზები მოვალენი არიან „ცენტროსნაბ“-ის მიერ გამოგზავნილ პირებს ნება მისცენ მათ განკარგულბაში მყოფ სურსათის და სხვა საგნების რაოდენობის გასაგებადა.

ამიერკავკასიის თავდაცვის უმაღლეს საბჭოს განკარგულებით თბ. მ. და ჯ. დეპ. საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდ. აშხანაგი ი. გ. ქარცივაძე „უმაღლეს საბჭოს“ სასურსათო განყოფილების გამგედ დაინიშნა.

საღმის მოგზაურობა
(გეიუაღი).
IV
(დასასრული)

გავიდა ხანი. ერთ მშვენიერ დღეს, ხეინაშუა ჩამალულ კობში სასახლის წინ, ძირს ბაღში, აწვანებულ იჯდა ახალგაზრდა ვაგი და ხელში გიქრა ბოლიტინი მუშელო. იქვე ახლო ხალისზე წამოწოლილიყო ახალგაზრდა ქალი და მისის სურნელოვან ვარდს ჰქრეფდა და გულსხვად აყრდა ვაგს და პატარა ბავშვს ვაგიც უდიობდა; თავლებით მალდობს უხვანინდა და სტამბოლად მისი ხელამზინა.

— რა, რა ტყბილი ყოფილა ცხოვრება! რა მშვენიერი, — ეჭრობდა ჯანდონით სახე ვაგიცა. — ნეტავ სულ ასე უღარდულად გავატაროთ ჩვენი სიცოცხლე, ნეტავ სულ ასე ახალგაზდნი ვიყვნეთ. არსოდეს არ დაგბრედეთ, არსოდეს არ მოგვკვეთო! ქალიც ამ ქალად მეტად ბედნიერი იყო.

დრო კი მიდიოდა, თავ-თავს მისდევდა და წელიწადი-წელიწადს, ნელ-ნელა მიქენებდა სიცოცხლის ფურცლებს...

V

ერთხელ იმავე ადგილას იხსდნენ, მთავარიანი ღამე იყო. ნახი ნიჭი ახლოალებდა სუბის ფოთლებს. იქვე ახლოს პატარა უმწველი იჯდა მჩქეფარე ბუზის წინ და თავის საკრავზე გასაოცრად ამტყველებდა სვედიან პანგს, რეგულირ თითქოს და ყველაფერი შეჩერდა, მისწვდა ბუნების სურათებუ მხოლოდ რიგე ნაღვლიანი სიმბე ქუჩრა ასმოდდა და არდევდა იღუმალებს, ამასობაში მოცრე ფოთლებშუა გამოჩნდა და დაიწყო ამყად ცქერა. თავისი სხეები მიამუჭრა ღამის ქალს და შორიდან მომხიბლავად გამოაჩინა მისი პირისახე. ვაკაცმა უცბად მიამპროთ თვლილი ქალს, უნლოდა ერთი კადევ დამტყვაროყის მისი სილამზით, მაგრამ შეტრიადა რიგე სილამზის მგვირად სულ სხვა რამ დაინახა მთავრის სრულიად წყრთნია ქალისთვის სილამზე, სიკვლუცი. სახეზე დიდი ნაოქები ნათლად აღენახნა მის სხეებს, გამზარა კანი და ჩაცვინილი თვლები გამოეშვარებინდა და თითქოს დასცინდა ვაკაცს. განა არა იყო დრო, როდესაც მეტოქობას მიწყვიტა ახლო ქალი სა? დროთა ვითარებას დაუწყვიტა თუ არა თავისი დღი? შენ წარმავალი ხარ, მე კი უგეჯივი. მამ ნულარ შეტრძობლები. ვაკაცს შეჭზარალის მინქრალმა შარავანდღედმა და ნალღლთან მელღლასა შეუერთა გულის ოსკვა. პატარა უმწველია შესწყვიტა ცოლური ხეები. ვაკაცმა მოიხმო იგი, ჩიქრა გულში და მყარედ იწყო ქვეითანი. მდუღარე ცრემლები ნაკადულსაგით მოსქდა.

დაიგა. დარაზნი განადებულია. დიდი ზეინია. ცეკვა, სიცოცხარხარი. ყველას სახეზე წითელი ალმური ასლავს, ყველა მისცემია უსაზღვრო თავდავიწყებულ სიტკაობა, ვენბათაღწელებს. მხოლოდ ერთი თავჩაქინდრუელი ეტყობა გიერტი ორგანოსს, რომელნიც ჯარის სურსათის, იარაღის და სხვა საგნების მისაწვდენად იყო დაარსებული.

2. „ცენტროსნაბ“-ს უფლებია აქვს სპეციალისტები მოიწვიოს.

3. „ცენტროსნაბი“ სურსათის მოწყვლენისათვის და ტრანსპორტის მდგომარეობისთვის პასუხისმებებელია „სამთა კოლეგიის“ წინაშე.

4. „ცენტროსნაბ“-ს უფლებია აქვს სამხედრო სასურსათო ორგანიზაციებში მოსამსახურენი დაითხოვოს და ახლები მიიღოს.

5. ყველა სამხედრო სასურსათო ორგანიზები და სამხედრო ნაწილები მოვალენი არიან „ცენტროსნაბ“-ს ყველა საქარო ცნობები მიამართ. ამას გარდა, ეს ორგანიზები მოვალენი არიან „ცენტროსნაბ“-ის მიერ გამოგზავნილ პირებს ნება მისცენ მათ განკარგულბაში მყოფ სურსათის და სხვა საგნების რაოდენობის გასაგებადა.

ამიერკავკასიის თავდაცვის უმაღლეს საბჭოს განკარგულებით თბ. მ. და ჯ. დეპ. საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდ. აშხანაგი ი. გ. ქარცივაძე „უმაღლეს საბჭოს“ სასურსათო განყოფილების გამგედ დაინიშნა.

ნეე ჩასვლას აპირებდა. ღრუბლებში ჩაიმაღა და მაროსავით გადაშალა თავისი სხეები. უღაბნოს მონასტერი ნეტარ ცხოვრებას ეძლეოდა.

აგურ მის კარებს მიადგა ვილაც. ცოტაბა დიდი ხნის ნამგზავრი, მეტად მოკანცულო. მისი ქალბა თმა ჰმოწმობდა, რომ ცხოვრების სამხარზე დაუშვებელიყო. ტყბილი გალობა ესალმუნებოდა მის დადლილ და მოჭანცულ სულს. გაწამებულ, დაჭრილ გულის იარების თითქო უკუჩანდა და უმთელებდა.

გათავდა ლოცვა. გამოვიდნენ ბერები. უკან ორ ბერს აქეთ-იქით ხელგაყრილი იღუმენი მოჰყავდათ. ახლად მოსულმა იცნო იგი. ძირს თავი დახარა და ლოცვა-პურთხევა სთხოვა.

— დმერთმა გაკურთხოს, შეილო! უპასუხა ელუმენმა. ვინა ხარი რამ მოგუყვამ?

— ცხოვრებამ! მოუგო კაცმა. მოხუცი შესდგა, მის სახეს მიანერდა.

— მიცნობ? მე პარველად არა ვარ აქ!

— შეილო, თვალი აღარ მიჭრის ვეღარ გცნობ. იქნება პირველად გხვდავ, მაგრამ შენ მიერ წარმოთქმული სიტყვა კი პირველად არ მესმის.

— გახსოვს, მამაო, ამ ოცდა ათი წლის წინად რომ ერთ ადმოსვლის დროს გასიტყვრ ერთი ქაბუცი ცხოვრების სანახავად? იგი მე ვარ! მზის აღმოსვლის დროს წავედი და დაგბრუნდი მზის ჩასვლისას.

მოხუცმა ათრთალებული ხელები და მილულული თავაბები შეცას მიამგრო.

— მამო, მამ გხლა მინც შეიფარე ჩემი ტანჯული სული, ეხლა კი შემიძლიან ცოქმის დადება.

— თუ ცხოვრებამ შენც უარგყო, შეილო? ნუ თუ ვერაფერი მოიპოვე რა დღე-ამისის ზურგზედა? შეეცობა მოხუცი.

— ეგრა, ვერაფერი გავიფ, მამაო, ქვეყნობაზე ვეძებდი სიყვარულის და გავიფ სიტყვლილი. ვეძებდი სიწმინდეს და გავიფ გარყვნილება. ვეძებდი სიტუბობას, გავიფ წყვეა და კრულვა. ვეძებდი სიმშვიდეს—გავიფ მხოლოდ დაუღვრომლობა.

— მამ აღსრულდეს, ნება დღათის! დიწყოა მოხუცმა. ამიერიდან შენ აღარ ეგუთენი ცრუ წუთი-სოფელს. შენ განგლე ცხოვრების მდგეფარე ტულდები და ვზარე წმინდა ტანჯვას! მამ, ილაყ და აღდმე შემოქმედის, რათს მოგიტყვოს და შეგინდოს შეცოლდებანი შენ! განიწმინდლე სული და ხორციას შენაჩრ სამყოფოს შესასგულადა!

VIII

გავიდა დრო. მონასტერში ახლად შესულმა ბერმა სახელი გითქვა: ყველანი ემადრელებოდნენ, პატივისცემის სცემდნენ. მეტად შეუყვარდა იგი იღუმენსაც, რომელმაც ანდობად დასცა მის სუველილ შემდეგ იგი ამოეჩრიათ მთადგილედ. მოხუცი მზირად მიხმობდა სალაპარაკოდ, ესაზბრებო-

